

Næbb & Miljø

USA vant klima-forhandlingene

side 3

Statoil i ny miljøskandale

side 4

USA svekker biokonvensjon også

side 5

Dagbladet fremmer elfenbensalg

side 6

EØS endrer råfiskloven

siste side

Toppkompetente forbigått: Strid om nye miljøvernledere

Miljøfaglig kompetanse ser ikke alltid ut til å være det viktigste når kommunene ansetter miljøvernledere. Herøy kommune vraket for eksempel en søker med solid naturfaglig bakgrunn og mange års praksis som naturvernkonsulent til fordel for en jordskiftekanidat fra kommunens tekniske etat.

RAGNHILD SVED

Smøla kommune hadde både DH-kandidater med natur- og miljøfag, naturforvaltere fra Norges Landbrukshøgskole og en cand. scient. blant de 24 søkerne, men satset på en tekniker med halvårig kurs i landmåling. Mannen var blitt overtallig ved kommunenes tekniske etat.

Herøy søkte etter miljøvernleder, med saksbehandling i miljøvernsaker, utvikling og samordning av miljøvernarbeid på tvers av etatsgrensene, kommuneplanarbeid og informasjon som hovedoppgaver. Men da stilling var besatt, var den blitt til en plan- og miljøvernlederstilling. En ansatt ved kommunens tekniske etat fikk stillingen.

Det har vakt oppsikt at Alv Ottar Folkestad, som nå er naturvernkonsulent hos fylkesmannen i Møre og Romsdal, ikke fikk jobben. Folkestad har jobbet for Miljøverndepartementet og fylkesmannen på oppdrag og engasjement fra 1972 til han i 1982 ble ansatt som naturvernkonsulent hos fylkesmannen. Han har lærerutdanning, hovedfag i zoologi, grunnfag i botanikk og i tillegg en del kjemi. Han har dessuten vært formann i Norsk ornitolo-

gisk forening i til sammen åtte år.

Ordføreren i Herøy, Svein Gjølseth, sier at kommunen ut fra en totalvurdering valgte å kalle det en plan- og miljøvernlederstilling, og at det er lagt stor vekt på arbeidet med å koordinere planarbeidet i kommunen.

– Stillingen ble lyst ut med en rund tekst for at vi skulle få flest mulig søkere. Mange av nabokommunene hadde hatt slike utlysninger, og vi fryktet at ikke så mange ville søke, sier Gjølseth.

Dette slo imidlertid ikke til, kommunen fikk mange kvalifiserte søkere. Men det ble ikke laget noen reserveliste i tilfelle mannen fra teknisk etat takket nei. – Vi ville i så fall lyse ut jobben på nytt for å få flere søkere, sier Gjølseth.

Vedkommende som fikk jobben er utdannet jordskiftekanidat fra Norges Landbrukshøgskole, og har i jobben ved teknisk etat i Herøy drevet med planlegging, forteller ordføreren.

Var overtallig

Ordføreren i Smøla, Venstre-mannen Iver Nordseth, er enig i at ansettelsen i hans kommune kan virke litt merkelig. Men han skylder på Arbeidsmiljøloven.

– Mannen som ble ansatt var

blitt oppsagt i sin jobb ved teknisk etat, fordi han var overtallig. I følge Arbeidsmiljøloven har han i inntil ett år fortrinnsrett til ansettelse i samme virksomhet, med mindre han ikke er skikket til jobben, forklarer Nordseth.

Ansettelsesutvalget i kommunen, som består av rådmann, kontorsjef og en tillitsvalgt, fant fem søkere som tilfredstilte kravene i utlysningen, hvorav den overtallige teknikeren var én.

I og med at ansettelsesmyndigheten er delegert til et ansettelsesutvalg, er de politiske myndighetene spilt ut over sidelinja, selv om de formelt er ansvarlig, sier Nordseth.

– Jeg skal ikke legge skjul på at det etter mitt syn var søkere som var bedre kvalifisert, men det viktige for meg var at vedkommende var blant de fem som tilfredstilte de krav som var satt, sier Nordseth.

I følge MIK-nytt, som Miljøverndepartementet utgir, har det vært strid om ansettelsene av miljøvernledere i flere kommuner. Kompetanse har vært et sentralt konfliktpunkt. I én kommune møtte en tillitsvalgt på jobben før klokka sju om morgenen for at ingen skulle se at han sendte MIK-nytt saksdokumenter på telefax. Alle dokumentene var offentlig tilgjengelige.

Norges Naturvernforbund
Postboks 2113 Grünerløkka Telefon: (02) 71 55 20
0505 Oslo 5 Telefax: (02) 71 56 40
Bankgiro: 1720.05.00717 Annonser: (02) 11 61 90
Postgiro: 5 09 46 02 Produksjon:
Ansv. red.: Gunnar Bolstad GPG Sats & Trykk as, Oslo

Ingen spøk

Mens stadig flere land sliter med katastrofal tørke og andre symptomer på drivhuseffekten, har Norge kokt en potensiell utsluttelse av den menneskelige sivilisasjon ned til et spørsmål om sildemelindustriens velvære.

Godt gjemt bak onkel Sams brede rygg, kunne Norge notere seg for gjennomslag i klimaforhandlingene for tanken om en felles gjennomføring av utslippsbegrensninger. Imidlertid foreligger det ingen forpliktelser til utslippsbegrensninger, så det er jo et spørsmål om det i det hele tatt blir noen felles tiltak å gjennomføre.

Konvensjonen som skal underskrives i Rio skriker etter en snarlig revurdering. Slik den nå foreligger gir den overhodet ingen garantier for begrensninger i utslippene. Når partene møtes igjen i oktober, må de vurdere hvorvidt det blir for tungrodd å påbegynne nye forhandlinger om selve konvensjonsteksten, eller om de skal splitte opp de enkelte stridsspørsmålene til behandling i ulike protokollforhandlinger.

For miljøbevegelsen ble konvensjonen som forventet en skuffelse. Få trodde at det skulle være mulig å overtale USA til å underskrive en forpliktende avtale. Det kom derfor overraskende på mange at amerikanerne mot slutten viste seg å være kraftig på gli. Historien vil vise hva som egentlig skjedde på det mye omtalte forhandlingsmøtet i Paris før påske, og hvem som må ta skylden for at konvensjonsteksten ikke ble sterkere.

Selv om konvensjonen er svak, er det denne konvensjonen vi har. Derfor blir det en viktig oppgave for miljøbevegelsen å stille de riktige kravene til oppfølging og fortolkning av teksten. Det trengs en prosess der målsetninger og politiske tiltak skjerpes fortløpende. Og ingen i-landsregjeringer skal tro at det nå er fritt fram for å unndra seg reduksjoner ved å kaste litt vekslepenger til noen land i den tredje verden. Miljøbevegelsen vil ha full offentlighet rundt alle felles prosjekter og vil nøye analysere innholdet i dem.

Inntil et felles klimaregime er utviklet, er det en forutsetning at alle i-land forplikter seg til en stabilisering av CO₂-utslippene – som et absolutt minimum av et første forsiktig skritt i riktig retning. Ingen rike land kan unndra seg en slik målsetning.

I Norge har oppmerksomheten rundt drivhuseffekten i de siste månedene konsentrert seg rundt størrelsen på miljøavgiftene. Det er viktig at nordmenn ikke glemmer hva det hele dreier seg om. For å sitere Thorbjørn Berntsen:

– Drivhuseffekten er ingen spøk.

NNV og Coca Cola

Under tittelen «Grønt Kontor» har Naturvernforbundet foretatt en såkalt miljørevisjon av kontorene til Coca Cola Company i Norge. På denne måten gjør forbundet seg til et miljøalibi for et av verdens største multinasjonale selskaper. Prosjektet går langt utover de signalene landsmøtet ga og vitner om dårlig prioritering av ressurser sentralt.

På landsmøtet til Naturvernforbundet sist vår (-91) ble spørsmålet om miljørevisjon diskutert. Mange delegater var sterkt kritiske til at forbundet skulle drive med miljørevisjon. Det ble da forsikra fra NNV-sentralt at det kun skulle være i lite omfang, og at det bare skulle være «miljøbedrifter» som NSB osv. Coca Cola kan vel neppe regnes for en slik bedrift, og NNV går langt utover retningslinjene som ble trukket opp på landsmøtet.

Forbruks-symbol

Coca Cola Company er et stort multinasjonalt selskap, og det finnes knapt den avkrok i verden der du ikke finner reklame og utsalg for Coca Cola. Coca Cola er en av de fremste eksponentene for vestlige forbruker-kultur og overflods-samfunn.

Med en økende miljøbevissthet, særlig blant ungdom, trenger Coca Cola et miljøalibi. De vil ikke bli oppfattet som et selskap som overhodet ikke er opptatt av miljø. Nå har de fått akkurat det de ønsket seg; en fin og flott brosjyre som en miljøorganisasjon har satt sitt stempel på, godt egnet til å vise fram i enhver anledning.

Det blir et stort paradoks for en miljøorganisasjon som snakker om å endre livsstil og redusere forbruket, når den foreslår kosmetiske endringer på kontorene til et selskap som lever av å selge luksusprodukter og som bidrar til å spre vestlig forbruks-mønster til andre kulturer og verdensdeler.

Legitimering

NNV har foretatt en gjennomgang av kontorene til Coca Cola, og sett hva som kan gjøres mer miljøvennlig, som f.eks. å bruke ikke-klorbleket papir og ozonfri laserprinter osv. Men uansett hvordan NNV måtte oppfatte revisjonen, vil den utad oppfattes som en legitimering av hele selskapets øvrige virksomhet. Hvis det var selve gjennomgangen av kontorene selskapet først og fremst var ute etter, hvorfor gikk de ikke da like gjerne til et profesjonelt firma som utfører miljørevisjoner?

Prioritering

Miljøorganisasjonene har knappe ressurser, og vi har ikke mulighet til å jobbe med alle mulige saker. Vi må prioritere, og vi må prioritere riktig. Coca Cola-saken viser at Naturvernforbundet åpenbart har et prioriteringsproblem. NNV fører for tiden en praksis som går ut på at alle nye ansettelser skal være selvfinansierende. Dette er en farlig utvikling for NNV fordi prioriteringene da gjøres utifra hva man får penger til, og ikke nødvendigvis utifra hva som er viktigst i miljørammen.

Det må være et stort tankekors for den miljøorganisasjonen i Norge med flest ansatte, at de bruker tid og ressurser på å gå igjennom kontorene til store selskaper, mens de ikke har en eneste person ansatt til å jobbe til for eksempel å jobbe grundig med oljeutvinning.

USA med fullt klimagjennomslag

Mulighetene for at Norge skal gjennomføre sine CO₂-tiltak i Øst-Europa ble betydelig redusert da Ungarn som det første østeuropeiske landet i den siste runden av klimaforhandlingene forpliktet seg til å stabilisere CO₂-utslippene sine på 1987-nivå, uten å forutsette hjelp fra utlandet.

GUNNAR BOLSTAD

Det er en høyst uklar klimakonvensjon som ligger klar for undertegning i Rio. Ingen er forpliktet til å begrense utslippene av CO₂, men man kan godt gjennomføre de manglende forpliktelsene i samarbeid med andre land. Slik sett er konvensjonen en seier for det norske synet om felles gjennomføring av tiltak.

Spørsmålet er imidlertid hvor Norge skal vende blikket, dersom de østeuropeiske landene finner ut at de kan greie en stabilisering alene. En forutsetning for å få godskrevet utenlandske tiltak som egne, må jo være at det dreier seg om tiltak som ikke ville blitt gjennomført uansett.

USA-seier

Den tannløse klimakonvensjonen er helt etter USAs hjerte. Den ble presset gjennom etter at Storbritannia bak EFs rygg laget et spiselig kompromiss med amerikanerne. Britene sukket pillen ved å erklære at de selv skal framskynde stabiliseringstidspunktet fra 2005 til 2000.

USA har for sin del vært nødt til å strekke seg noe lenger enn planlagt når det gjelder finansiering av nasjonale planer og klimatilak i den tredje verden. Da kompromisset mellom USA og UK var klart, var det bare et tidsspørsmål før resten av i-landene ga etter, godt hjulpet av sterkt press fra forhandlingsleder Jean Ripert.

Colombia

Industrilandenes motvilje mot en forpliktende klimaavtale kan komme til å slå tilbake allerede under avslutningen av biodiversitetsforhandlingene denne uka. Colombia, et land rikt på naturressurser, ga klart uttrykk for at u-landene ikke kan forventes å påta seg forpliktelser om vern av arter, når i-landene er så tafatte når det gjelder klimapolitikk.

Det er åpenbart at klimakonvensjonen må videreføres, eventuelt med protokolldele, så snart som mulig. Partene er enige om å møtes igjen senest i slutten av oktober.

Dramatiske klimaendringer i Nord-Atlanteren

Dramatiske klimaforandringer kan inntreffe i Nord-Atlanteren i løpet av de neste 50 årene, hevder forskere fra Woods Hole Oceanographic Institute (WHOI) i en artikkel i vitenskapstidsskriftet Nature.

GUNNAR BOLSTAD

Klimaet kan forandre seg fra den ene ytterkant til den andre med en hastighet som er skremmende, hevder Scott Lehman ved WHOI. WHOI-forskerne bygger sine konklusjoner på analyser av sedimenter fra kysten utenfor Norge.

Det er allerede kjent at atmosfæren ble oppvarmet med nesten sju grader på slutten av forrige istid. Det antas at dette skyldtes forandringer i havstrømmene.

Under normale forhold sirkulerer Nord-Atlanteren varme. Det salte vannet fra ekva-

toriale farvann strømmer nordover og avgir varme til atmosfæren. Etterhvert som vannet avkjøles synker det nedover og strømmer sørover igjen. Dersom atmosfæren varmes opp, vil dette øke snø- og ismeltingen, som igjen vil føre til stor ferskvannstilførsel til havet. Dette vil redusere saltinnholdet i sjøvannet, som følgelig ikke synker. Resultatet vil bli en plutselig nedkjøling. Mange forskere tror det var dette som skjedde da en plutselig nedkjøling avbrøt den gradvise oppvarmingen på slutten av forrige istid, for 10.000 år siden.

Ekstreme utslag

– Nature-artikkelen understre-

ker det presserende behovet for raske tiltak mot drivhuseffekten, sier Fredrik Theisen i Naturvernforbundet.

– Selv om den ventede gjennomsnittlige økningen i global middeltemperatur kan synes moderat, kan det komme ekstreme regionale utslag. Vi vet ikke hvor robust de meteorologiske systemene er, og hvor godt det tåler menneskeskapte endringer. Dersom ytre påvirkninger overskrider visse terskler, kan vi komme til å se en ubehagelig og dramatisk endring i det nordatlantiske klimaet i løpet av de neste femti årene. Allerede nå kan vi se tegn på en pågående klimaendring, sier Theisen.

Ingen mål for avfall

– Man kan bli målløs over at stortingsmeldingen om avfall er fullstendig uten mål for avfallsreduksjoner. Den er så intetsigende at man skulle tro den ble laget i 1972, da Miljøverndepartementet ble til, sier fagsjef Tore Killingland i Naturvernforbundet.

Meldingen, som ble lagt fram på MDs 20 årsdag, omhandler tiltak for reduserte avfallsmengder, økt gjenvinning og forsvarlig avfallsbehandling. – Meldingen innebærer at Stortinget for første gang vil få anledning til å behandle et forslag til en helhetlig avfallspolitikk, heter det fra MDs side, men Killingland er langt fra imponert.

– Meldingen bare lister opp hva som kan gjøres, uten å konkretisere. Skal man få framdrift i avfallspolitikken, bør det foreslås konkrete tiltak. Men selv ikke kostnadsfrie tiltak er foreslått, sier Killingland.

Han mener at man for eksempel øyeblikkelig burde starte merking av ulike plasttyper, noe som ville muliggjøre bedre gjenvinning og mer miljørette valg fra forbrukernes side.

Meldingen burde dessuten satt en dato for når kildesortering av søppel skal være innført i kommunene, mener han. MD vil vurdere behovet for å endre forurensningsloven slik at man har hjemmel for å gi et slik pålegg, heter det. Killingland mener en slik lovendring burde vært foreslått nå.

Det heter videre at regjeringen vil vurdere å legge en avgift på avfall som går til forbrenning eller deponering, men forslaget er i liten grad konkretisert.

Takk for støtten!

SC Johnson
NORSK JOHNSON'S WAX A/S
POSTBOKS 34 - N-1481 HAGAN

Gilde
Bøndernes Salgslag

FRANK MOHN A/S
BERGEN - NORWAY

NORSK JERN HOLDING AS
- fra statlige millionsubsidier til lønnsom drift!

Statoil vil bore ved Røst i hekketiden

Direktoratet for naturforvaltning (DN) reagerer kraftig på at Statoil planlegger prøveboring på Røstbanken i juli, midt i hekketiden i fuglekoloniene. I et brev til statssekretær Børre Pettersen i Miljøverndepartementet ber DN om at saken snarest blir tatt opp med oljemyndighetene for å få utsatt starten på leteboringen.

RAGNHILD SVED

Statssekretæren sier imidlertid at dette er sak som SFT skal håndtere, i samarbeid med DN, og i SFT er svaret klart: Statoil har ennå ikke sendt søknad om tillatelse til letestart, og det vil ikke være tid til å behandle en slik søknad før juli.

- Søknaden måtte vært sendt for lenge siden dersom Statoil har tenkt å starte leteboring i juli. Saken skal behandles skikkelig og sendes på høring, blant annet til DN og Havforskningsinstituttet, og det tar tid, sier Lars-Otto Reiersen i SFT.

Han viser dessuten til at SFT i et brev som ble sendt oljeselskapene i fjor gjorde klart at det vil bli krevd spesielle vurderinger ved leteboring i sårbare områder.

- SFT vil ikke gi samtykke til leteboring med mindre Statoil legger fram en plan som tilfredstiller våre krav, blant annet når det gjelder tidspunkt for boring, sier Reiersen.

Nordlandsposten

Blokkene hvor Statoil etter planen skal begynne å bore i juni ligger 60-100 kilometer sørvest for Røst i Lofoten. En artikkel i Nordlandsposten gjorde DN oppmerksom på tidspunktet for borestart, og direktoratet fikk opplysningene bekreftet ved Statoils leteavdeling i Harstad. Her ble det dessuten opplyst at eneste tidsbegrensning på boring på den aktuelle blokken er at det ikke skal bores i oljeførende lag i

perioden 15. februar til 1. mai. - Dette betyr at hensyn er tatt til fiskeriinteressene, mens hensynet til naturforvaltningsinteressene ikke er ivarettatt, skriver DN i brevet til Pettersen.

For at kolonihekkende sjøfugler ikke skal utsettes for risiko for oljeskade, må starten på leteboring på Røstbanken utsettes slik at boring i oljeførende lag tidligst skjer i midten av september, mener DN.

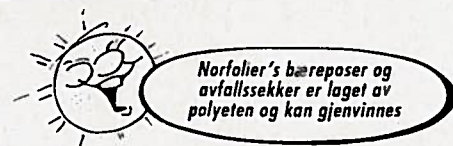
- Denne saken viser at hensyn til naturforvaltningsinteresser i liten grad blir tatt når utvinningstillatelser for petroleumsvirksomhet blir utformet, heter det i brevet.

DN mener miljøvernmyndighetene bør arbeide for at hensyn til miljøet, blant annet i form av tidsbegrensninger, blir innarbeidet som vilkår i utvinningstillatelser for petroleumsvirksomhet.

NOTISER

EF, USA og Japan har bevilget 75 millioner dollar til et senter for teknologi og vitenskap i Moskva. Senteret skal sysselsette forskere fra den sovjetiske atomvåpenindustrien, skriver

New Scientist. Hovedhensikten er å sørge for at forskerne ikke selger sin kompetanse til utlandet. De skal arbeide med rensing av radioaktiv forurensning og forbedring av sikkerheten ved atomkraftverk. Et liknende senter skal åpnes i Kiev.

Norfolier

Norfolier as & co
Postboks 85, 1473 Skårer
Telefon: (02) 97 94 00

Internt notat:

USA lunken til biokonvensjon

Et internt notat til Visepresidentens kontor viser at USA har «svært alvorlige problemer» med avtaleteksten til biokonvensjonen. USA mener at teksten framtvinger en utvidelse av miljølovgivningen, og at den legger for strenge restriksjoner på bioteknologi.

ANDERS GJESVIK

Etter planen skal det siste forhandlingsmøte om en konvensjon for biologisk mangfold avsluttes denne uka, og i følge skjemaet skal diplomatene i begynnelsen av neste uke bli enige om at avtaleteksten er klar til undertegnelse på miljøkonferansen i Rio.

Men USA kan velte hele planen. Nyhetsbrevet Eco, som utgis av flere internasjonale miljøorganisasjoner, har fått tak i et internt notat til Visepresidentens kontor. Notatet er skrevet av assisterende direktør for bioteknologiske spørsmål, John Cohnsen, og andre ledende embedsmenn til visepresidentens stabssjef, Bill Kristol.

For forpliktende

Notatet sier at USA har «svært alvorlige problemer» med avtaleteksten, og konkluderer med at «en mangelfull konvensjon må unngås». Det skal enten skje ved å utarbeide en «vesentlig endret avtaletekst» eller ved å få gjennomslag for flere forhandlingsmøter der USA kan få dempet de mest provoserende punktene i teksten. Men i notatet heter det at teks-

ten er så mangelfull, at det er svært lite sannsynlig at de «nødvendige» endringene kan gjennomføres i løpet av et forhandlingsmøte.

Notatet avslører en frykt for at avtalen vil framtvinge en utvidelse av miljølovgivningen: «overskrider klart Regjeringens ansvar for biologiske ressurser i den nåværende lovgivningen». Forfatterne av notatet er redd for at avtalen vil forplikte til omfattende utvidelser av både Endangered Species Act og National Environmental Policy.

USA frykter også at konvensjonen vil føre til flere retts tvister om kompensasjon for skade på biologisk mangfold.

Ikke overføringer

Notatet bekrefter også flere motforestillinger fra USA som N&M Bulletin har omtalt tidligere. Det gjelder både motviljen mot regulering av bioteknologi og overføring av teknologi og penger fra i-land til u-land. Avtaletekstens forslag til regulering av bioteknologi blir omtalt som «totalt uakseptabel» fordi det vil «begrense nasjonal og internasjonal handel med produkter knyttet til bioteknologi». Notatet er også kritisk til utveksling av forsk-

ning og urbefolkningers rettigheter.

På det forrige forhandlingsmøtet hevdet USA at økonomiske bidrag til et fond under konvensjonen bør være frivillig. Det er det samme som å si nei til hele konvensjonen. U-landene vil ikke forplikte seg til å ta vare på sitt biologiske mangfold hvis ikke i-landene bidrar med penger. Notatet tyder på at USA ikke har endret holdning, finansieringen av fondet omtales som et «alvorlig problem».

- Overraskende

Lederen for den norske delegasjonen ved forhandlingene, Peter Johan Schei, har lest artikkelen i Eco.

- Det ser alvorlig ut, men det er vanskelig å kommentere løse siter. USA har hele tiden vært negative til pengeoverføringer, motarbeidet restriksjoner på bioteknologi og prøvd å redusere forpliktelsene til vern av mangfoldet. Så disse punktene i notatet overrasker ikke. Men det er overraskende om USA mener at konvensjonen vil framtvinge utvidelser av miljølovgivningen. Jeg tror likevel at USA vil gå inn for at en konvensjonstekst er klar for undertegnelse i Rio, sier Schei.

Takk for støtten!

Norsk Bryggeri- og Mineralvann- og Industri Forening
Uranienborg terrasse 2
Postboks 7087 Hom., 0306 Oslo
Tlf. (02) 46 56 20
Telefax (02) 60 30 04

Levanger kommune
Kultur- og miljøetaten

NORCEM FoU
Sement-Betong
Miljø-Energi
Vi har kompetansen

Landbruk - på lag med naturen
Fylkeslandbrukskontoret i Akershus og Oslo
støtter aksjonsuka «Handle miljøvennlig»

STS adm.kontor
Bygdøy allé 10
P.boks 3135 Ellisenberg
0207 Oslo 2
Tlf.: (02) 55 89 02

SANDNES ELEKTRISITETSVK
Hovevn. 9, 4300 Sandnes
Tlf.: (04) 66 60 40

Emballasje på naturens side.
Keyes Norway a.s.
3500 Hønefoss
Tlf. (087) 23 422. Fax: (087) 22 456.

NINA
NORSK INSTITUTT FOR NATURFORSKNING

Takk for støtten!

NORGES BONDELAGE
OSLO

 G.R.G. Sats & Trykk as

Schweigaards gt. 34
Postboks 3750 Gamlebyen
0135 Oslo 1
Tlf. 02/17 34 24
Fax 02/17 25 19

NO-HA HOLDING A/S
Furusveen 40, Postboks 322, 4033 FORUS, NORWAY

 Kjemisk Forbund

Kjemisk Forbund for miljøvern og sikkerhet

TIME SPAREBANK

 LANDBRUKS
SAMVIRKET

 A-L GARTNERHALLEN
FABRIKKER

Tensberg
Hattorøyveien 1
3100 Tensberg
Tlf. (033) 18 757
Telefax (033) 17 013

Gode nyheter for syklistene

Nå blir det slutt på svette motbakker. Trondheimsfirmaet Design Management har oppfunnet et sykkeltrekk som hjelper syklistene i oppoverbakkene. En prototyp blir installert i Trondheim til høsten, men prosjektet er omgitt av taushet.

GUNNAR BOLSTAD

– Man behøver ikke å holde seg fast med hendene, sier daglig leder Jarle Wanvik i Design Management hemmelighetsfullt. Mer vil han ikke si om den teknologiske nyvinningen som skal gjøre livet lettere for bysyklistene.

Omlag en million kroner har det kostet å utvikle det 150 meter lange trekket som skal installeres i Brubakken i Trondheim, fra Gamle bybro til festningen. Det er ennå for tidlig å si hva prisen vil bli dersom oppfinnelsen kommer i kommersiell produksjon. Oppfinneren selv mener det vil bli relativt billig, fordi det dreier seg om en enkel konstruksjon.

– Den eneste begrensningen på trekkets lengde er tverrgående gater med stor trafikk, sier Wanvik. Han håper på kommersiell produksjon allerede

neste år. Fra før er bedriften hans mest kjent for å ha utviklet et sykkelstativ for stresskoffertferter.

Ingen unnskyldning

Ifølge Adresseavisen er Veivesen i Sør-Trøndelag svært positive til Wanviks oppfinnelse, og mener det er grunnlag for flere sykkeltrekk i Trondheim. Wanvik mener at Trondheim, med sine mange terrasser, er svært godt egnet som sykkelby når man får slike trekk på plass.

En rekke utenlandske bedrifter har forsøkt å utvikle sykkeltrekk, men ingen har lyktes hittil. Dersom Design Management har truffet blink, har ikke en gang Larvik noen unnskyldning for ikke å satse på sykkel.

Sir Clive

Også fra Storbritannia kommer det gode nyheter for teknologi-

glade syklistene. Nå kommer en batteridrevet tohjuling. Den vil bli satt i masseproduksjon allerede i mai.

Mannen bak «Zike», som sykkelene skal hete, er ingen ringere enn den britiske forretningsmannen Sir Clive Sinclair. Sinclair har tjent sine millioner på å finne opp lommekalkulatoren, noe som skulle borge for både lavpris og salgssuksess for «Zike».

«Zike» er en vanlig sykkel som er utstyrt med en liten elektrisk motor. Når syklisten blir sliten, er det bare å skru på bryteren. Toppfart med motor er omlag 20 kilometer i timen.

Elfenbenhandel i Dagbladet

Dagbladet oppfordrer i et reisebilag turister til å smugle hjem elfenben fra Kina. Handel med elfenben er forbudt, fordi den har ført til nedslaktning av truede elefantbestander.

ANDERS GJESVIK

Torsdag i forrige uke hadde Dagbladet et reisebilag som blant annet inneholdt en artikkel om ferie i Kina. Under tittelen «bra å kjøpe» anbefales turistene å kjøpe elfenben. Det er totalforbud mot innførsel av elfenben i Norge. Det vet Dagbladets journalist, som i en parentes tilføyer «om du tar sjansen på toll i Norge». Elefanter står på listen over de mest

truede dyr, og all handel med elefantprodukter er bannlyst i Konvensjonen om handel med truede dyre- og plantearter (CITES). Tidligere har handelen med elfenben ført til massekilling av elefanter. Direktør Peter Johan Schei i Direktoratet for naturforvaltning, som har ansvaret for Norges oppfølging av CITES-konvensjonen, reagerer på den manglende respekten for miljøvernet i Dagbladets artikkel.

– En effektiv beskyttelse av de truede elefantbestandene

forutsetter at forbudet blir håndhevet uten unntak. Dagbladets artikkel er på grensen til oppfordring til lovbrudd, og det er som kjent straffbart, sier Schei.

– Artikkelen er en intern glipp, som vi beklager sterkt. Dagbladet har tidligere på lederplass støttet forbudet mot elfenbenshandel, sier avdelingsleder Kai Rosenberg i Dagbladet.

Norsk FN-prosjekt i Tsjernobyl

FN og Norge har laget et prosjekt for å rense melk og kjøtt for radioaktivitet i republikkene som er rammet av Tsjernobylulykken. Prosjektet kan redusere radioaktiviteten i maten til en tredjedel, og gi over 200.000 bønder muligheten til å holde dyr på gården igjen.

ANDERS GJESVIK

Denne uka er norske forskere og representanter for FN og det Internasjonale atomenergi-byrået (IAEA) i republikkene som ble rammet av Tsjernobylulykken for å legge fram en rapport om prosjektet. Forsker Per Strand fra Statens institutt for strålehygiene deltar i prosjektet.

– Hviterussland er det hardest rammede området, og bruker i dag 30 prosent av nasjonalbudsjettet på tiltak etter ulykken. Prosjektet kan redusere disse utgiftene med 2–3 prosentpoeng, sier Strand.

Berlinerblått

Etter Tsjernobylulykken ble store landområder i Hviterussland, Ukraina og Russland for-

urenset av radioaktivt nedfall. Det mest utbredte stoffet er cesium, som normalt optas fra gresset og hoper seg opp i kjøtt og melk hos husdyrene.

Men radioaktiviteten kan reduseres til en tredjedel med stoffet berlinerblått. Når dyrene gis berlinerblått, bindes radioaktiviteten til dette stoffet. Dermed går mesteparten av radioaktiviteten tilbake til jordsmonnet med møkka, i stedet for å binde seg til kjøtt og melk. Radioaktiviteten i jordsmonnet blir ikke redusert.

Billig

– Metoden er billig å gjennomføre. Den gir også de vel 200.000 bøndene som er berørt muligheten til igjen å holde dyr på gården. Tidligere har dyrene i perioder måtte sendes til

andre områder for nedføring for å senke radioaktiviteten, sier Strand.

I mange tilfeller har ikke folk råd til å la være å drikke den radioaktive melken fra kuene sine. IAEA anslår at opp til 90 prosent av barnas dose med radioaktivitet kommer fra melk.

I de siste 18 månedene har et vellykket prøveprosjekt med berlinerblått blitt gjennomført i alle de tre berørte republikkene, og alle tre har startet egen produksjon av berlinerblått. Norge har bidratt med 1,7 millioner kroner til prosjektet, og FN med en million kroner.

Nå er det opp til myndighetene i republikkene å gi det endelige klarsignal til prosjektet på grunnlag av rapporten de mottar denne uka.

Leger til Hviterussland

KIEV: I juni drar medisinske spesialister fra FN og EF til Hviterussland for å undersøke sammenhengen mellom økningen i kreft i skjoldbruskkjertelen og Tsjernobylulykken. – Det kan ikke være tvil om sammenhengen, sier overlege Sverre Harvei, som studerte forholdene i Hviterussland i fjor.

ANDERS GJESVIK

Etter Tsjernobyl-ulykken ble store mengder radioaktivt jod spredd i atmosfæren. Joden kan gi kreft i skjoldbruskkjertelen, barn er særlig utsatt. I juni reiser en felles delegasjon med medisinske spesialister fra FNs helseorganisasjon (WHO) og EFs forskningsgruppe for stråletiltak til Minsk. Her skal de kartlegge sammenhengen mellom skjoldbruskkjertelkreft og ulykken, blant barn i Hviterussland og Ukraina. Spesia-

listene skal også gi råd om hvordan diagnostiseringen og behandlingen kan forbedres.

Harvei er ikke i tvil om sammenhengen mellom Tsjernobyl-ulykken og den voldsomme økningen i skjoldbruskkjertelkreft. Sammen med en kollega fra kreftregisteret reiste han i fjor på en studiereise til Hviterussland. I det mest utsatte området i Hviterussland, Gomel, viser statistikken en markant utvikling. Før ulykken hadde området årlig 1–2 tilfeller av skjoldbruskkjertelkreft

blant barn i alderen 0–14 år. I fjor var tallet kommet opp i 31 tilfeller etter bare ni måneder. Fem år etter ulykken er antallet krefttilfeller altså førti ganger høyere.

– Vi vet for lite til å si om akselerasjonen vil fortsette. De siste tallene er skremmende nok, jeg tør ikke tenke på at de skal stige ytterligere, sier Harvei.

Dette er en meget sjelden kreftform. Norge har 1–2 tilfeller i året.

Takk for støtten!

Meld deg inn i
Naturvernforbundet

AS Oslo Sporveier

Extrudert miljøfôr
til oppdrettsnæringen

Jacobsen, Jac
Industrier A/S
PB 60 Manglerud
0612 Oslo
Tlf. 67 90 10

Trøndelag Meieri

Kvaløya Avfallsseiskap A/L
STRANDGATA 58 - POSTBOKS 333
9601 HAMMERFEST

AVFALLSANLEGG Tlf. 16 811
KONTOR Tlf. 13 361
Åpningstider:
Mån-Fre 08.00 - 15.30
Kveldspåkk:
Torsd. 15.30 - 19.00

DET NORSKE SKOGSELSKAP
Wergelandsveien 23H, 0167 Oslo 1
Tlf. (02) 46 57 95. Fax: (02) 41 60 89

LPO arkitektkontor as 02 20 40 16
fredensborgveien 11 0177 Oslo 1

Endringer i fiskerilovgivningen

Fiskesalgslagenes enerett til å godkjenne fiskekjøpere skal avvikes og utenlandske fartøyer skal som hovedregel få lov til å lande fangster i Norge. Dette er hovedinnholdet i regjeringens forslag til endringer i fiskerilovgivningen som nylig ble framlagt.

GUNNAR ALBUM

– Hensikten med lovendringene er å bedre fiskeindustriens rammevilkår, sier fiskeriminister Oddrunn Pettersen. Endringene er helt uavhengige av EØS-avtalen, og ville blitt gjennomført i alle tilfelle. Regjeringas forslag bygger på det såkalte Moxnesutvalgets innstilling, og har svært mange likheter med Høyres fiskerilovutvalg fra 1989.

– Regjeringen vil innføre børstilstander i fiskeriene, sier administrasjonssjef i Råfisklaget, Erik Rakozcy. Fiskeridepartementets forslag kombinert med EØS vil gi fabrikkskip fra alle EØS-land adgang til å kjøpe fisk direkte fra kystflåten, forklarer Rakozcy.

– Det betyr at en portugisisk fabrikkskip med et mannskap på kvartparten av norsk lønn kan legge seg i Lofoten å kjøpe direkte fra sjarkene. Hvordan skal anleggene på land kunne konkurrere med dem? I dag er det over tohundre fiskemottak i Nord-Norge som bare får le-

veranser fra kystflåten. Mange av disse vil forsvinne, og stabiliteten i næringa fosvinner med dem. Innlagt i regjeringens forslag ligger det også planer om å åpne for langsiktige kontrakter om levering av fisk. Det er bare trålere med stor aksjonsradius som kan inngå slike kontrakter, og en slik ordning vil bidra videre til å presse kystfiskerne ut, avslutter Rakozcy.

Kystflåte

Norge er idag det eneste land i Vest-Europa som har en levedyktig kystflåte. Dagens fiskerilovgivning har mye av æren for det. Da disse lovene ble innført på tredvetallet betydde de slutten for væreiersystemet og nessekongene som i flere hundreår hadde utbyttet folk og hatt kontroll over ressursene på kysten. Dagens lovverk har som uttalt mål å verne om kystflåten og den spredte bosetningen. De viktigste delene av regelverket er råfiskloven, sjøgrenseloven og deltagerloven. Med grunnlag i dette regelverket fastsetter fiskernes salgslag en minstepris for fis-

ken, de godkjenner hvem som skal ha rett til å kjøpe fisk, og de dirigerer fangster til de mottakene som har behov for det. Retten til å dirigere fangstene sikrer kystflåten leveringsmulighet ved at trålerne ikke kan dekke hele behovet ved et bestemt mottak.

– Det er dette systemet som har sikret kystflåten og den bærekraftige utnyttelsen av fiskeressursene, sier Bente Aasjord i Naturvernforbundet. – Uten et slikt lovverk vil trålerne få stadig større fordeler, ved at foredlingen konsentreres på noen få steder på kysten. Under forberedelsene til Rio-konferansen fremheves fordelene ved små-skala fiske og de redskapstypene som kystflåten bruker. Her har Norge en stor internasjonal fordel fordi vi har tatt vare på en forvaltningsstruktur som de fleste andre land har mista. Hva er logikken i å gi dette opp nå når verdenssamfunnet har innsett verdien av det, spør Aasjord.

– Under ett

– Alle må lære seg å se næringa under ett, sier Oddrunn Pettersen, og viser til forslaget om opprettelsen av et fiskerinæringas råd. Rådet skal ikke ha noen spesielle oppgaver, men skal «diskutere nasjonale og internasjonale spørsmål».

Det foregår fremdeles forhandlinger om EØS. Hverken spørsmålet om transitt eller EFs mulighet til å igangsette antidumpingtiltak mot Norge er løst, forteller Pettersen. Her vil vi fortsette å forhandle fram til avtalen trer i kraft 1/1 -93, sier Pettersen. Vi kan ikke akseptere at Stortinget skal si ja eller nei til en avtale før den er ferdigforhandlet, er Bente Aasjords kommentar. Kystfiskernes situasjon var en av grunnene til at Naturvernforbundet for en måned siden ba Stortinget avvise EØS-avtalen.

Pettersen innrømmer likevel at det er én endring som er nødvendig på grunn av EØS. Fra 1/1 -93 skal alle EØS-fiskere ha rett til å lande fisk i norske havner. Tidligere har slike landinger vært forbudt, men med mulighet for myndighetene til å gi unntak når råvaresituasjonen i industrien tilsier det. Nå skal utlendingers rett til å lande fangster være hovedregelen.

– På denne måten tvinges vi til å ta imot fangster fra utenlandske trålere, og kystflåten konkurreres ut ved sine lokale fiskemottak. Trålerne derimot kan jo bare gå til Tyskland hvis de ikke får levert i Norge, sier Bente Aasjord.

Informasjonssenter for Tsjernobyl

MOSKVA: FN vurderer å opprette et informasjonssenter i Hviterussland for å samle data om følgene av Tsjernobylulykken. – Senteret kan gi grunnlag for å avgjøre hvilke tiltak som er fornuftigst, sier Svein Tveitdal, som nylig hadde samtaler med utenriksministeren i Hviterussland.

ANDERS GJESVIK

FNs miljøprogram (UNEP) vurderer å opprette et regio-

nalt informasjonssenter for skadene på helse og miljø etter Tsjernobyl-ulykken. Senteret skal samle data som finnes på forskjellige hold i de tre berør-

te republikkene, og bringe den videre i en forståelig form til andre interesserte. Senteret skal være et GRID-senter. GRID er FNs globale ressurs- og database. Direktøren for GRID i Arendal, Svein Tveitdal, mener at senteret kan få stor betydning for hjelpearbeidet.

– Jeg tror flere land har vært tilbakeholdne med bistand etter Tsjernobyl-ulykken, fordi lett tilgjengelig og pålitelig in-

formasjon har manglet, sier Tveitdal.

FNs miljøprogram har sagt seg villig til å delfinansiere senteret, og norske myndigheter vil bli bedt om å bidra. Det vil bli stilt krav til republikkene om at de stiller med kvalifisert personell og lokaler, og adgang til all informasjon. Et viktig poeng i samfunn som tradisjonelt har sensurert all informasjon.